

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 472/2011-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. marca 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Milana Ľalíka a Petra Brňáka v konaní o sťažnosti spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. A. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 268/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 268/2004 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 27 Cb 268/2004 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti L., a. s., priznáva finančné zadostučinenie v sume 5 000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť spoločnosti L., a. s., trovy konania v sume 314,18 € na účet jej advokáta JUDr. A. B. v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2011 doručená sťažnosť spoločnosti L., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 268/2004.

2. Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že konanie pred okresným súdom začalo 7. júla 2004 podaním žaloby o zaplatenie sumy 126 603,43 € s príslušenstvom voči sťažovateľke, ktorá je v procesnom postavení žalovaného, a do podania ústavnej sťažnosti nie je právoplatne skončené. Sťažovateľka v sťažnosti okrem chronológie konania poukázala taktiež na ňou podanú sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú adresovala predsedníčke okresného súdu 25. februára 2011. Prípisom sp. zn. Spr 2069/2011 z 24. marca 2011 podpredsedníčka okresného súdu vyhodnotila podanú sťažnosť na prietahy ako dôvodnú. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd napriek podanej sťažnosti na prietahy nekoná vo veci plynulo, čo má za následok porušenie jej označených základných práv podľa ústavy a dohovoru.

3. Sťažovateľka v petite sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 268/2004 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 15 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 314,18 €.

4. Potom, ako ústavný súd konštatoval, že ústavná sťažnosť je prípustná a spĺňa aj ostatné náležitosti vyžadované zákonom, pristúpil k jej meritórnemu prerokovaniu na neverejnom pojednávaní podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a dospel k záveru, že sťažnosť je opodstatnená.

5. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyslovuje (I. ÚS 24/2012, I. ÚS 30/2012), že právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej dobe, je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci a spravidla podľa jeho názoru ide prevažne o jednorázový, protiprávny a zároveň protiústavný atak týchto orgánov voči základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v dobe tohto ataku predstavuje trvalé ohrozenie po práve existujúceho stavu, pričom taký atak sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov a ako taký sa vymyká obvyklému prieskumnému či inému konaniu; z tejto fakticity musí neskôr vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci, nevyplývajúcim z príslušného rozhodnutia, nemožno čeliť inak (ultima ratio) než ústavnou sťažnosťou, resp. nálezom ústavného súdu, obsahujúcim okrem iného aj príkaz konať bez zbytočných prietáhov.

6. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej (ne)primeranosti sa potom opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prerokovávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti

prípade, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, správanie a procesnú aktivitu sťažovateľa a ostatných účastníkov konania, ako aj správanie príslušných orgánov, teda v danom prípade príslušného okresného súdu.

7. Hoci ústavný súd spravidla neskúma, či prieťahy v konaní spočívajú na subjektívnych či objektívnych faktoroch, je v danom prípade nepochybné a celkom zrejmé, že vytýkané celkové prieťahy v konaní sú spôsobené veľmi neefektívnou činnosťou okresného súdu, keď tento aj napriek 7,5-ročnému konaniu a množstvu nariadených pojednávaní neskončil danú, hoci aj skutkovo zložitú vec, a ktorý navyše nevyvodil proti mnohokrát absentujúcim účastníkom konania takmer žiadne účinné opatrenia.

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je totiž zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie, alebo sa bráni voči nemu uplatnenému nároku, a to aj za predpokladu, že účastníci konania sú nečinní.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

V zmysle citovaných zákonných ustanovení konajúci sudca dôsledne nepostupoval.

9. Zbytočné prietahy a neefektívnu činnosť priznala aj podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, takže ústavný súd môže bez ďalšieho konštatovať, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľky v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí vyše 7,5 rokov od podania návrhu na začatie konania na príslušnom súde.

10. Argumentáciu podpredsedníčky okresného súdu týkajúcu sa faktickej zložitosti veci, množstva pojednávaní a častej neprítomnosti účastníkov na pojednávaní považoval ústavný súd za irelevantnú práve s ohľadom na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím vo veci, a že z hľadiska jednotlivca nie je rozhodujúce, aké príčiny viedli k celkovému stavu, že o „jeho“ veci nie je rozhodnuté dostatočne rýchlo.

11. S ohľadom na uvedené skutočnosti nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú a ani za primeranú v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľky boli porušené.

12. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru Okresným súdom Bratislava I, prikázal tomuto súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka, domáhajúca sa konečného rozhodnutia súdu v prerokovávanej veci.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní

primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu.

14. Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € od okresného súdu z dôvodov uvedených v jej sťažnosti.

15. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen konštatovaním porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04), ale aj priznaním určitej peňažnej satisfakcie.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, ktorá zodpovedá zásadám spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva i ústavným súdom v obdobných prípadoch a s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, ale aj správanie účastníkov konania.

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu) po 123,50 € spolu 247 €, plus 2-krát paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,41 €, spolu je to 261,82 €, ktorá sa zvyšuje o DPH na sumu 314,18 €. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

17. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2012